

STORTINGET

Representantforslag 37 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Sandra Borch, Kari Anne Bøkestad
Andreassen, Emilie Enger Mehl og Ole André Myhrvold

Dokument 8:37 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Sandra Borch, Kari Anne Bøkestad Andreassen, Emilie Enger Mehl og Ole André Myhrvold om å forvalte bjørnebestanden ut fra riktig antall bjørn

Til Stortinget

Bakgrunn

Rovviltforliket fra 2011, jf. Dokument 8:163 S (2010–2011), slår fast at bestandsmålet for ynglende bjørn er 13.

Bestanden av brunbjørn overvåkes gjennom Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt og beregnes ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrementer og hår. Siden overvåkning av bestanden er konsentrert til innsamling og analyse av biologisk materiale, er antall registrerte bjørner til enhver tid et minimumstall.

Stortingets bestandsmål retter seg mot hvor mange bjørnekull som blir født årlig. For bjørn beregnes ikke

dette ved faktisk observasjon eller telling av ynglinger. I stedet gjøres en matematisk beregning av antall ynglinger basert på DNA-prøvene og hvor mange bjørner som er registrert med oppholdssted i Norge i inneværende sesong. Det gjøres en simulering ut fra faktorer som arealbruk, alderssammensetning og reproduksjonsdata.

Når tallet på ynglinger er basert på en slik matematisk beregning av ulike parameter, er det også svært usikkert. Sikre observasjoner av enkeltbjørner eller binner med ynglinger teller ikke med i bestandstelling. DNA-prøver som registreres som bjørn, men som ikke ID-registreres på individnivå, medregnes heller ikke.

For 2018 ble det påvist minst 138 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 63 var hunnbjørner, mens 75 var hannbjørner. Samme år er det beregnet født 7,7 kull. For 2017 var bestandsstatus 6,9 kull. Dette viser i seg selv unøyaktigheten i tellemetoden, da det er fysisk umulig å få kull i desimaltall. Det reelle tallet må nødvendigvis være enten høyere eller lavere enn tallet som ligger til grunn for bestandsstatus.

Bestandsmålet og bestandsstatus for bjørn fordeles slik på utvalgte forvaltningsregioner for rovvilt:

Forvaltningsregion	Fylke	Bestandsmål (årlige ungekull)	Bestandsstatus 2018
Region 5	Hedmark	3	3 (3,3)
Region 6	Møre og Romsdal og Trøndelag	3	2 (1,9)
Region 7	Nordland	1	0
Region 8	Troms og Finnmark	6	2 (2,4)
Totalt		13	8 (7,7)

Data fra Rovbase og Rovdata indikerer at det reelle tallet på bjørneynglinger kan være høyere enn den offisielle bestandsstatusen etter dagens tellemetode.

Eksempelvis er det for Region 6 Møre og Romsdal og Trøndelag registrert en bestandsstatus på 1,9 for 2018. For å oppnå bestandsmålet på 3 ynglinger kreves det i

praksis at det må registreres 7 voksne hanndyr og 7 voksne binner ut fra DNA-prøver. Ser man imidlertid på data som ligger offentlig tilgjengelig i Rovbase, er det i 2018 registrert observasjoner som indikerer at det er minimum 3 ynglinger. Det vil i så fall bety at bestandsmålet er oppfylt i region 6. Det er registrert observasjoner av ynglinger på fire forskjellige steder i Lierne, Namsskogan/Grong, Snåsa og Meråker. Forslagsstillerne viser i det følgende til data hentet fra rovbases.no.

«For Lierne er følgende observasjoner registrert:

12. mai 2018 – RovbaseID R12360 – Lierne, Trøndelag (Larstjønneveien) –

'Spor av to bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert av Statens Naturoppsyn. Observasjonen er dokumentert. Spor, yngling'.

25. mai 2018 – RovbaseID M495542 – Lierne

'Bjørnen døde av ukjente årsaker. Den veide 1,85 kg. Dyrets kjønn var hann, og alder var 0 år. Dødsfallet er kontrollert av rovviltkontakt. Dødsfallet er dokumentert. Bjørnen er identifisert som NT146+'.

7. juni 2018 – RovbaseID R512516 – Lierne, Trøndelag (Muru) –

'Spor av to bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert av Statens Naturoppsyn. Observasjonen er dokumentert. Spor, Yngling'.

7. juni 2019 – RovbaseID M495579 – Lierne

'Bjørnen døde avlivet med hensyn til dyrevelferd. Den veide 2,90 kg. Dyrets kjønn var hunn, og alder var 0 år. Dødsfallet er kontrollert av Statens Naturoppsyn. Dødsfallet er dokumentert. Bjørnen er identifisert som NT147+'.

14. september 2018 – RovbaseID R512516 – Lierne, Trøndelag (Rørtangfjellet) –

'Tre bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert ved hjelp av intervju eller brev. Observasjonen er dokumentert. Synsobservasjon. Yngling'.

For Meråker er følgende observasjon registrert:

17. juli 2018 – RovbaseID R512639 – Meråker, Trøndelag (Fossvatna),

'To bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert av rovviltkontakt. Observasjonen er dokumentert. Hår. Yngling'.

For Namsskogan/Grong er følgende observasjoner registrert:

18. juli 2018 – RovbaseID R512644 – Grong, Fiskumdalen

'Spor av tre bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert av rovviltkontakt. Observasjonen er antatt sikker. Spor, Yngling'.

20. juli 18 – RovbaseID R512657 – Namsskogan, Strompdalen

'Tre bjørner er observert. Observasjonen er kontrol-

lert av rovviltkontakt. Observasjonen er dokumentert. Rovdyrindivid NT46 har vært på stedet. Syn, Spor, Hår, Yngling, Ekskrement.'

27. juli 2018 – RovbaseID R512665 – Grong, Storhaugen

'To bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert ved hjelp av foto. Observasjonen er dokumentert.'

18. august 2018 – RovbaseID R512759 – Grong, Nessveien

'Fire bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert av rovviltkontakt. Observasjonen er dokumentert. Syn, spor, hår, yngling, graving'.

Fra Snåsa er følgende observasjoner registrert:

4. august 2018 – RovbaseID R512723 – Snåsa, Lonet/Lurudalen –

'Tre bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert ved hjelp av foto. Observasjonen er dokumentert. Synsobservasjon, Hår, Yngling'.

18. september 2018 – RovbaseID R512886 – Snåsa, Semseteren –

'Fire bjørner er observert. Observasjonen er kontrollert ved hjelp av foto. Observasjonen er dokumentert. Synsobservasjon, Yngling.'»

Det kan tyde på at de fire observasjonene fra Namsskogan og Grong alle er knyttet til individet NT46. En rekke DNA-prøver viser at dette er en binne som har beveget seg over hele dette området. Denne binner har imidlertid aldri vært registrert i nærheten av de to ynglingsobservasjonene i Snåsa. Her finner man i stedet en rekke DNA-prøver fra individet NT97. Forslagsstillerne viser til at dette kan indikere at det er snakk om to forskjellige ynglinger. Sammenholdt med observasjonene av to forskjellige ynglinger i Lierne og Meråker mener forlagsstillerne dette indikerer at dagens tellemetode for ynglinger ikke er nøyaktig, og at antall ynglinger i realiteten kan være høyere enn det som registreres som bestandsstatus.

Forslagsstillerne peker videre på at det er en betydelig utfordring at en rekke DNA-prøver blir underkjent. For 2018 ble 984 prøver der det var mistanke om bjørn, inkludert i den genetiske analysen (720 ekskrementprøver, 252 hårprøver og 12 vevsprøver). Av disse ble hele 463 underkjent og forkastet som ubrukelige. Bare 447 prøver ga en full DNA-identitet.

Videre var bare 59 prosent av bjørnene påvist i 2018 tidligere påvist i Norge. Det tilsvarer over 50 nye bjørner registrert i 2018. Hvis man legger ynglingstallet 8 for 2018 til grunn og multipliserer det med normalt antall bjørnunger per kull, som er to til tre, skulle norske ynglinger tilsi en økning i bestanden på 16 eller 24 bjørner.

En del tidligere ukjente bjørner kan ha kommet fra Sverige, men forlagsstillerne viser til at også svenske myndigheter registrerer bjørn, og det bør være mulig å

påvise om bjørnen tidligere har oppholdt seg i Sverige eller er et resultat av norsk yngling. For perioden 2011 til 2018 er det funnet 350 bjørner som er registrert som tidligere ukjente. Forslagsstillerne mener det er sannsynlig at mange av de nye bjørnene er uregistrerte bjørner født i Norge. Forslagsstillerne peker på at dette også indikerer unøyaktighet i tellingen.

Innsamling av prøver baserer seg i stor grad på frivillige bidrag. Forslagsstillerne viser til Trønder-Avisa 28. november 2019, som løfter problemstillingen med at det kan være mer bjørn i Norge enn minimumstallene fra Rovdata forteller oss. Bondelaget peker på at dette er ødeleggende for tilliten mellom forvaltningen og de som blir berørt. I saken uttaler en tillitsvalgt følgende:

«Vi har en situasjon der folk har sluttet å si fra når de ser bjørn, og de har sluttet å sende inn hår og skitt for DNA-analyse. De har ikke tiltro til at forvaltningen gjør den jobben de er satt til å gjøre, og de mener det ikke er noen vits i å melde fra og sende inn.»

Forslagsstillerne viser til at dagens tellemetode for bjørn har mange feilkilder, og at det er indikasjoner på at bestanden i realiteten er høyere enn det som registreres. Forslagsstillerne mener det må utarbeides en ny metode som gir et reelt bilde av bjørnebestanden, og er av den oppfatning at dagens tellemetode er konflikt-drivende og ikke ivaretar den todelte målsettingen i rovviltforvaltningen på en god måte. En mer nøyaktig registrering av bestandsstatus er avgjørende for å skape tillit til forvaltningen. Forslagsstillerne mener det blant annet er problematisk at sikre og dokumenterte observasjoner av ynglinger ikke vurderes opp mot den matematiske bestandsutregningen.

Forslagsstillerne peker videre på at det er behov for å gjennomføre en telling av bestanden for å få kartlagt bestandens utbredelse per i dag. Dette vil være et viktig utgangspunkt for videre forvaltning av bjørnestammen. En slik telling vil for eksempel kunne gjennomføres på snø om våren etter at bjørnene har våknet fra dvale.

Forslagsstillerne viser til rovviltforliket fra 2011, pkt. 2.2.14:

«Det legges til grunn at virkeliggjøring av bestandsnivå for bjørn ikke vil kreve areal ut over omfanget av dagens yngleområder.»

Det står videre i pkt. 2.2.19:

«Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.»

Disse punktene fra rovviltforliket er også lagt til grunn i Granavolden-plattformen, hvor det heter at regjeringen vil «[s]ikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr». Likevel fastslås det på side 91 i Klima- og miljødepartementets budsjettproposisjon, Prop. 1 S (2019–2020), at:

«For å auke sannsynet for å auke bestanden av brunbjørn opp mot bestandsmålet, vil regjeringa leggje føringar om at område med kjent forekomst av binner må prioriterast til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er nådd.»

Forslagsstillerne viser til Senterpartiets merknader i Innst. 9 S (2019–2020):

«Disse medlemmer reagerer sterkt på at regjeringen går ut over rovviltforliket, og vil påpeke at endringer av Stortingets rovviltforlik må gjøres gjennom aktive vedtak og ikke gjennom beskrivelser av den aktive rovviltforvaltningen. Disse medlemmer vil påpeke at rovviltforvaltningen skal iverksette uttak når bjørnebinner skader og dreper husdyr i beiteprioriterte områder selv om bestandsmålet ikke er nådd. Raske uttak av rovdyr som gjør skade i beiteprioriterte områder er svært viktig for å skape forutsigbare rammer for beitebrukerne og konfliktreduksjon.»

Forslagsstillerne mener en praksis med å frede binner bryter med rovviltforliket, og vurderer dette som særlig problematisk opp mot den usikkerheten som ligger i bestandsstatusen for bjørn.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny tellemetode for bjørneynglinger som viser det reelle nivået på bestanden.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av det reelle nivået på bjørnebestanden gjennom en telling.

19. desember 2019

Marit Arnstad

Sandra Borch

Kari Anne Bøkestad Andreassen

Emilie Enger Mehl

Ole André Myhrvold

